DIDASCALIA PRIMA.

In Monachis oblivio vocationis, principium frigiditatis.

1 VOcavit nos Deus vocatione ſanctâ ſuâ, ut introiremus felices in ſancta, à Chriſto æternâ redemptione ſanguine inventa. Vocati fervidè in clauſtra confugimus: à quibus ſæpe abeſt animus; vel quia vocatio non vocatio, vel ſi vera, veræ oblivio.

1. Cor. 7. 20.

Unuſquiſque (ait Paulus) *in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat.* Reſpondeat unuſquiſque vocationi; ut comprobetur, quod à vocatis aſtruitur: permanereque commendat in munere vocationis vocatis ad munus; quoniam præſentiſcit pectus, an vera vocatio aut falſa ex ipſa vocationis oblivione, aut permanentia.

Senec.

Cui nihil conſtat, nihil diù placet (ait Stoicus *Epiſt.* 52.) *Quid eſt hoc, quòd nos alió tendentes, alió trahit, & eó unde recedere cupimus, impellit? Quid colluctamur cum animo noſtro, nec permittit nobis, quicquam ſemel velle? Stultitia eſt*: equidem ponenda ſumimus, ſumptaque deponimus; non ut noſtram exponamus vocationem, ſed animi fatuitatem, quærentes ampliorem libertatem mancipati ſervitio, fugientes laborem in electo miniſterio; quo irrita vel nulla patet in exercitijs vocatio: etenim minimè ex illis videmur promiſiſſe ſervitutem, ſed titulo ſervitutis ampliſsimam libertatem. Dicimus, aſpera quærere, ſed tantùm dicimus; quippe vel nomina horremus. Nihil ergo perficimus, quo certam noſtram vocationem faciamus.

Unde conſtat vocatio vera, vel ficta?

Grandia ſæpe quibus mandavimus hordea ſulcis,
Infelix lolium, & ſteriles dominantur avenæ.
Pro molli viola, pro purpureo Narciſſo
Carduus, & ſpinis ſurgit palliurus acutis.

Virgil. *Eclog.* 5. v. 56.

Sic igitur pro virtutibus vigent floridè vitia: igitur quærere in Religione commoda, eſt tentatio & à ſatana.

2 *Cur tentavit ſatanas cor tuum*

Actor. 5. 3.

(dixit Petrus Ananiæ) *mentiri te Spiritui Sancto?* Ideſt, gratiæ vocationis in diſcipulatum, de votis ſervando pretium. Ita Chryſoſt. hìc *Homil.* 12. Cur igitur dicitur tentatio, quæ vocatio gratiæ videbatur abdicatione bonorum? Propter propoſitum fictâ vocatione pravum. *Voluit eſſe in collegio iuſtorum* (ſubdit hìc Petr. Comeſtor, cap. 22.) *ut haberet neceſſaria vitæ ſine labore.*

Hiſt. Sch.

Effectu probavit vocationis falſitatem, qui non quærebat in vocatione laborem: equidem cùm vita perfecta, laboribus non ſit vacua; vocatio ſic, non vocatio, ſed tentatio diabolica: quandoquidem Religioni haud accedebat, ut laboribus ſerviret; ſed abſque ullo labore inter ſudantes comederet.

Pro commodo ingreſſus in Religionem eſt tentatio.

2. Petr. 1. 10

Certa vocatio iuxta Petrum, non aſtruitur niſi per opera bona, haud per commoda in religioſa vita; quia implicat auſteritas religionis, & commodum voluptatis: mentirique dicitur gratiæ vocationis Ananias, quem ſpecie vocationis vafrè decepit ſatanas; quia duntaxàt ſumebat Religionis formam, ut ſine labore haberet, quæ ſunt neceſſaria ad vitam. *Multos profectò habent ſectatores noſtro ſæculo* (ait hìc Salmeron, *Tract.* 21.) *qui nullà alia ratione religionis ſtatum amplectuntur; niſi ut honeſtam quandam habeant tuendæ vitæ rationem ſine labore. At tales, qui tam perverſo & infauſto principio vitam Monaſticam aggrediuntur, digni ſunt, quos Deus ſuo deſerat ſpiritu, & infelices ſortiantur exitus: plurimi cæteris fratribus negotium faceſſunt, ac intolerabiles fiunt.*

Salmer.

Quàm pravus intuitus

Placidiùs ingrediuntur tyrones in Religionem, quàm ingrediuntur ad opificem. Vulgò: *No entran para paſſar ſantamente en Religion: entran en Religion, para poder commodamente paſſar.* Totum ſpicioſè tectum, mendacium pellucet. Unde Arator hìc *lib.* 1. v. 426. ſuccinit:

Arator.

——— *Mutata voluntas*
Falſi crimen habet.

3 Vocatio vera eſt, ubi perſiſtit memoria cœleſtium; qua feliciter in laboribus viventes ſcandunt Olympum. Exemplum extitit Ethnicus. *Patrimonium totum ſuis ſpontè Anaxagoras reliquit* (ait in eo Diogen. Laërt. *lib.* 2.) *poſſeſsiones cùm deſertas vidiſſet; Non eſſem, inquit, ego ſalvus, niſi iſtæ periiſſent. Profectus ad ſpeculandam rerum naturam, cœlique ſe contulit; rei & publicæ & privatæ omninó negligens: adeo ut cuidam ſe ita compellanti: Nullàne tibi patriæ cura eſt? dixerit: Mihi verò patriæ cura & quidem ſumma eſt; digitum in cœlum intendens.*

Diogen. Laërt.

Patria Monachi cœlum.

Optima

næ vocatio, ubi cœli duntaxàt ſolicitudo; equidem perfectioni ſtudet, qui propter cœli ſtudium patrimonium relinquit (haud qui in vocatione quærit) degens in terra, cœlum reſpiciens pro patria.

O facies ſignata nota! Quod nomen & ipſi
Auctores tibi dant artes, quá ducit Olympum:
In qua fortunam natorum condidit omnem
Natura: ex illo ſuſpendit vota parentum.

Manil.

Inquit Manil. 2. *Aſtronom.* cap. 16. à v. 104. Hìc culmen fortunæ: duces ſcilicèt ductores in cœlum ſequi. *Quid tibi videbitur divina lux, cúm illam ſuo loco videris? Hæc cogitatio nihil ſordidum animo ſubſidere ſinit, nihil humile. Deos omnium eſſe teſtes: illis nos approbari, illis in futurum parari iubet, & æternitatem proponere: quam qui mente concepit, nullos horret exercitus, non terretur tubá, nullis ad terrorem minis agitur. Iam hinc altius aliquid ſublimiuſque meditare. Aliquando naturæ tibi arcana retegentur, diſcutietur iſta caligo, & lux undique clara percutiet. Imaginare tecum, quantus ille ſit fulgor, tot ſideribus inter ſe lumen miſcentibus. Nulla ſerenum umbra turbabit: æqualiter ſplendebit omne cœli latus. Tunc in tenebris vixiſſe dices, cúm totam lucem totus adſpexeris.*

Gaudia cœleſtis vitæ.

Senec.

Qualis in terra vita cœleſtis?

Hactenùs Seneca, *Epiſt.* 102. Hæc Ethnicus! Hæc ſanè dicit Ethnicus, ut erubeſcat Monachus, non electus, etſi vocatus: equidem per vitæ corruptelam, exprimunt illuc vocationem pravam: & aliquando relaxatione in crimen, nullam fuiſſe vocationem.

4 *Prophetæ prophetabant*: dicit noſtra

3. Reg. 22. 10.

Tautologia. Vocati fuerant in munus Prophetarum. Quorſùm ergo cum actione deſignatur miniſterium? *Operatio eſt finis agentis* (inquit D. Thom. 1. *p. q.* 105. *art.* 5.) *ſicut igitur materia eſt propter formam; ita forma quæ eſt actus primus, eſt propter ſuam operationem*: actio ſanè aſtruit reſponderi propoſito, quoniam nullum miniſterium, ubi nulla miniſtratio, uti ex Paulo diximus in *Liter.* num. 37. ſiquidem ſine actione miniſterij materia, eſſet prorſùs miniſterium ſine forma.

D. Thom.

Ubi abeſt muneris opus, informe munus.

Unde in munere Prophetarum, meditanter dicitur, quòd prophetabant prophetæ; quia perſiſtebant continuò in munere ad quod vocati. De Asbeſto Lapide dicit Solinus, *cap.* 13. *Hic accenſus ſemel, extingui non poteſt.* Idem Plin. *lib.* 37. *cap.* 10. aptiùſque in noſtrum propoſitum Iacob. Bornicius *Emblem.* 14. ſubdit:

Arcadiæ tellus lapidem producit Abeſton:
Ferreus huic color eſt, naturæ mira poteſtas:
Nam ſemel accenſus, conceptos detinet ignes,
Extinguique nequit pellucens perpeti flammâ.

Bornit.

Conditio Aſbeſti.

Si conditione huius ſequimur gemmæ, reſpondemus vocationi: igitur ſemel accenſi retinemus vocationis flammam, & convertimur in gemmam, ſtudentes fervori ſacri inſtituti, ſemel de cœlis illuminati: conſequimurque gloriam, quia primæ gratiæ in corde ſervamus flammam.

Ut Monachus ſit gemma pretioſa, conſervanda vocationis flamma.

Bocch. *Symb.* 76.

Sed cur conſequitur? Quia finem reſpicit unum:
Idque petit conſtans, quod ſemel inſtituit.

Mirificè: equidem deficit virtus, ubi in virtutem deficit conatus, quod in principio videtur levis iactura, & in opus apparet ruina magna.

5 Nazareatus in lege veteri, quaſi perfectionis ſtatus, perfectionis Monachorum erat typus. *Sanctus erit*, qui fecerit votum ſeparationis, *creſcente cæſarie capitis eius. Omnibus diebus ſeparationis ſuæ ſanctus erit Domino.*

Num. 6. 5. v. 8.

Aliquibus placuit, ex ly *Cæſarie creſcente*, in die ſeparationis caput radi. Vividè typus, dum ſeparamur à ſæculo, quùm nos ſuſcipit Religio, ſectis priſtinis capillis, ut oppoſitæ creſcant cogitationes: igitur non creſcent quæ Religionis propriæ, ni reſecentur cogitationes ſæculi.

In ingreſſu reſecandæ cogitationes ſæculi.

Hinc ſeparatio dicitur conſecratio. *V.* 2. ſiquidem vel in ſeparatione Domino cogitationes minimè conſecramus, dummodò quæ à ſæculo cogitationes fovemus. Totum caput radendum, ne maneat levis capilli veſtigium in ſæculi cupiditates, vanitatis diſtractiones, & carnis ſolicitudines; queis nova nequit creſcere cæſaries: equidem cùm illi capilli eſſent reliquiæ nequam depravati ſæculi, & cogitationes novæ cogitationes cœleſtes; diem feſtum nequaquàm agent reliquiæ cogitationis. *Omnibus diebus creſcente cæſarie ſanctus erit Domino.* Alapid. *Ideſt, mentem non habeat nudam, ſed divinis cogitationibus comptam.*

Alapid.

Mens nuda otioſa eſt, quam divinæ cogitationes ornant, ut ſeparati à ſæculo mundè vivant: quandoquidem Domino violabunt conſecrationem, ſi in Monaſterio recluſi foverint otioſitatem.

Otioſitas nocet ſtatus perfectioni.

Omnibus diebus creſcente cæſarie erit Domino ſanctus in ſtatus perfectione: equidem ſi cæſaries cumulus cogitationum, & tendere in perfectionem, iuris eſt propter ſtatum; neceſſarium quod à culmine ruat, ni in perfectionem cogitationibus creſcat. *Omnibus diebus.*

Cur ſæpe non omnibus? Quia parvipendunt levem cogitationem, ut levem; quæ licèt levis iugulatura virtutem.

6 Patet in Nazaræatu Samſonis. *Puer*
Iudic. 13.7. *nazaræus Dei ab infantia ſua ex utero matris.* Septem crines raſi, & qui validus præ
Cap. 16.19. cunctis, inventus ſine virtute. *Statim ab eo fortitudo diſceſſit.* O vana cogitatio! Quanta virtus evanida levi ferro! Secti ſunt capilli, quibus vitam ſacratiorem inchoävit, & cuius obſervantia illum ac virtutem cuſtodivit: unde in adulta ætate mancipatus inimicis; quippequàm non erant ei primæ illæ cogitationes. Primę erant dicatę Deo: ſectis cri-
Num. 6.12. nibus *polluta ſanctificatio.* Dies enim priores irriti facti, quia omnibus diebus dedicatus ſervituti: & qui ab infantia invictus, ſine ulla virtute vel infantium dedecus; quia primæ defecerunt cogitationes in perfectionem virtutis. Capillus fatalis de cœlo conceſſus aliquibus, uti fusè diximus *Tom. 4. T. 1. à n. 25.* Quin ille ſecaretur, illo potitus immortalis vivebat, ſine illo peribat; quo ſignatur perfectio Monachorum ſolicitantium totis viribus virtutem, vitiaque in virtute languentium ad mortem: igitur urgente ad memoriam ſæculo, illis neque cogitatio: his cadentibus in laqueos diaboli & mortis, quia non mortalis videtur levis cogitatio ut levis. Ex crinibus fiunt in capite coronæ, & quia in modum coronæ, olim dicebantur Nazaræi. Ita autumat Alapide, quò dudùm. De meteoris huius nominis infit Senec. 1. *Natural. qq.* cap. 10. *Coronæ*
Senec. *ubique fiunt. Coronam ſi diviſeris, arcus erit.* Per coronam perfectio ſignatur, & perfectionis plenitudo; iuxta Pier. Valerian. *lib. 39. cap.* 10. Quid ſi dividitur? Eſt arcus & arcus, queis ſagittantur recti corde, ab his qui non vivunt rectè: etenim qui in Monaſterio dividunt coronam cogitationum, corrupti convertuntur in arcum pravum. In clauſtris frequenter pravi, qui non coronà perfecti: equidem cùm ſtatus perfectio ſit virtutum plenitudo; qui vocationis obliviſcitur, decidit in arcus praviſsimi curvitatem, ita averſans obſervantiam & ſtatus perfectionem; ut cordis iam averſi pravitate, ſit impoſsibile dirigi. Ubique coronæ crinium fiunt: ſed, ut ait Monachorum Almi-
S. Bened. ficus Legislator, *Regul. Sanct.* cap. 1. *Servantes ſæculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur.* Si corona perfectio, mentitur Monachus; igitur diviſa fit arcus & arcus pravus: quandoquidem dum exteriùs in corona profitetur perfectionem; diviſà cogitationum coronà, ſæculo pravus ſervat in pectore fidem.

Perit, qui in perfectionem virtutis, primas reſecat cogitationes.

Cur bis dimiſsis, pravitas relaxationis?

7 Iam non habet præmium, cuius corona vertitur in arcum, varià diverſione affectuum. Cœli ſæculique propoſita, ſi ſocia, nulla.

Obſtant ſynceris peſsima ſimplicibus. Bocch.
Accinit Achil. Bocchius, *Symbol.* 72. & Bernard. in *Cantic.* ſerm. 58. n. 10. *Non poteſt virtus cum vitijs concreſcere.* Medium utique vitiorum virtus, ſed nulla in medio vitiorum. *Non poſſum* (ait Seneca, *Epiſt.* 117.) *ſimul & in illo bono & in hoc malo eſſe. Duo iſta non coëunt, nec apud eundem ſunt unà bonum & malum. Tranſcurramus ſolertiſsimas nugas, & ad illa quæ nobis opem allatura, properemus.* Nugæ profectò ſunt oſtentare perfectionem, ſervando ſæculo fidem: quandoquidem aſſumere iterùm cogitationes abiectas, non eſt tendere in lucem, ſed in flammas. Animam per Euridicen ſignari eductam ex inferno per Orpheum, conditione non reſpiciendi retrorſùm; diximus, *Tom. 2. T. 8. D. 2. n. 4-4. T. 5. D. 6. à n.* 12. equidem affectu in relicta tendere, & in oblita memorià rapi, vel levi iactu oculorum; ſanè relabi in infernum. Hac enim fabulà Davidis explicanda ſententia. *Eruiſti* (dicit Domino) *animam meam ex inferno inferiori.* Hæc poſſunt dicere Monachi, de inferno ſæculi in clauſtra tranſlati, gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem ſortis ſanctorum in lumine: qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ; in quo habemus redemptionem per ſanguinem eius, remiſsionem peccatorum. Hæc eſt vocatio noſtra gratià Dei venientibus in clauſtra, atque in eis diſcentibus Monachorum officia, quæ ita ſignantur Homil. 1. ab Euſebio Emiſſeno. *Religioſus debet eſſe neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectionis, impatiens honoris, pauper in pecunia, dives in conſcientia, humilis ad merita, ſuperbus ad vitia.* Homo veneno ſerpentis mortuus inſtar Euridices in infernum ruit: Chriſtus de inferno revocavit, & in Monaſterio tutum ab inimicis conſtituit; quippe virtute gratiæ anima eruta ex inferno inferiori. Relabitur: cur ergo iterùm ex inferno non educitur? Primò Monachus vocationi reſpondit: pòſt eductus ad lucem reſtitit, in devotione friget, in propoſito indureſcit, permanet in pravitate, ſtudet corruptelæ, hancque defendit ita dura cervice; ut perſiſtat in amentia, quanvis deſcendat in tartara.

Iamque pedem referens caſus evaſerat omnes,
Redditaque Euridice ſuperas veniebat ad auras Virgil. 4. Georg. à v. 485.

Bernard.

Nulla concordia cæli & mundi.

Senec.

Fabula Orphei.

Pſalm. 85. 13.

Conditiones perfecti Monachi.

Euſeb. Emiſſ.

Et deformati, corrupti, frigidi.

Quis tantus furor? En iterum crudelia retrò
Fata vocant: conditque natantia lumina ſomnus.

Hic ſtatus frigiditatis pectoris, ex prætermiſsione vocationis. Semel educi ex inferno, facilè: denuò, impoſsibile: etenim faciliùs educitur anima ex inferno inferiori ſęculi pravi & fallacis; quàm ex inferno ſuperiori conceptæ relaxationis.

8 Ex prima vocatione anima quæ in ſęculo beſtia, apparet rationalis, quia ab illa excuſſæ beſtiales cogitationes. *Avulſæ ſunt*
Daniel. 7.4. *alæ eius* (inquit Daniel) *& ſublata eſt de terra, & ſuper pedes quaſi homo ſtetit, & cor hominis datum eſt ei.* Magnum ſanè, ſi ex bruto factus eſt homo. Quid in vocatio-
Verſ. 5. ne ſecunda? *Ecce beſtia alia, ſimilis urſo.* In quo ergo imago? Dicit Siracides cap. 25. 24. *Nequitia immutat faciem eius, & obcæcat vultum ſuum tanquàm urſus.* Daniel addit: *Tres ordines erant in dentibus eius.* En beſtia, intra clauſtra obcæcatione & nequitia: etenim ſi intenditur revocari à conamine pravo relaxationis; in tutamen ſtatim exerit dentes & dentes. Aliter prome-
Solin. mus ex Solin. *cap. 29.* & Plin. *lib. 8. cap. 36. In ſomnum ita concidunt ut nec vulneribus excitari queant.* In quæ Monachi deformati deveniunt! Stertunt, non tantùm dormiunt. Ex vocationis abdictione in ſomnum laſsi lapſi tanquàm urſi, bipedes beſtiæ, ita traditi veterno frigiditate cordis, qua profeſſionem amandant; ut à lethargo oſcitantes neque vulneribus ſurgant. Vernacule: *No les haràn andar derechos, ni à palos.* Virga in regimen neceſſaria, verùm mollis virga ferrea: igitur qui ſemèl vocationem perſpuit, & ſemel dormit; nunquàm in munus excitari valet.

Difficilè revocatur.

Nunquàm ſpergiſcitur.

9 Guſtarunt abſdubiò de hippocampo, ſeu equo marino, de cuius eſta carne dicit Ælian. 14 *Animal. hiſtor.* cap. 20. *Hominem mox in oblivionem & dementiam incurrere.* Effectus oblivionis dementia eſt: igitur demens obliviſcitur ſui; quo eiicet oblivio vocationis ſanctæ, dum capti mente: ſiquidem cùm nihil iuxta rationem egerint, hinc & illinc offendunt vt furioſi, quandiù vixerint. De Galactite lapide (quem Noſtrates dicunt. *Quenta de leche*)
Plin. infit Plin. *lib. 37. cap.* 10. *Memoriam adimere dicunt.* Meminit Georg. Draudius in *cap. 46. Solini*: ſubditque Dalecamp. lit. *K.* ex Marbodæo:

Marbod. *Sed turbat mentem, ſi clauſus in ore liqueſcat.*

Si pro ſymbolo ſæculi Galactites accipiatur; aptè effectus relaxationis exprimitur: igitur cui ſæculi memoria in ore dulceſcit, iam cœleſtium memoria paſsim evanuit. Haud cognoſcunt propenſi in corruptelam ſtatus periculum ex oblivione ſtatus: quieſcit in diſcrimine damnationis æternæ impavidum pectus: & cùm ex defectu mentis memoria langueſcat in regione cerebri, ex Galactite mundi mens adimitur abolitione memoriæ; ut diſcant Monachi in profeſſum incumbere munus, ne gravet quod leviſsimum onus: igitur turbatio atque perturbatio mentis, ſine ulla memoria ex languore vocationis. *Quæ te mala crux agitat?* dicam ex Plauto in *Aulular.* Act. 4. ſcen. 4. v. 4. Crux in mundo ſemper eſt: vel bona vel mala. Mala ex cruciatu ſæculi: bona ex labore cœleſtis inſtituti. Ut iniquè agant, laborant; ſine mente deſirant, fugientes commodum, & amantes detrimentum: equidem glorioſam proijciunt ex humero crucem, ut portent malam & in labores laborem. Audite Cyprianum, vel Tertullian. *Carm. Paſchal.* à v. 47.

Hippocampi conditio.

Ælian.

Galactites.

Sic Monachus phreneticus & furioſus.

Plaut.

Gravia fugiens, & graviora patiens.

Incipiunt dulcique: hominem cognoſcere ſenſu.
Vidimus & fellis commotum molle venenum
Reieciſſe bonos turbatà mente ſapores,
Et avidè ſumptum non dilexiſſe: diùque
Multi etiam ſanctos auſi contingere fontes;
Diſceſſere iterum ſubitò, retròque relapſi,
Sordibus & cœno mixti volvuntur eodem.

Cyprian.

Verùm quid angor? Haud aperiet oculos vel fulminis fulgor; nec vivent aliter, etſi totus irruat æther: nonnunquàm ſiccine cæcis inefficaces cœleſtes inſpirationes: de quo *Tomis ſeqq.* præut occurrerit.

10 *Fons mirus Debris* (inquit Solinus *cap.* 33. Pliniuſque *lib. 5. cap.* 5. Neſcio quis ex quo decerpſit) *qui alternis vicibus die frigeät, nocte ferveät, ac per eadem venarum comercia, interdùm ignito vapore æſtuet, interdùm glaciali horrore algeſcat. Incredibile memoratu, ut tam brevi temporis curriculo natura tam diſſonam ſui faciat varietatem. Quis ergo non ſtupeät fontem, qui friget calore, calet frigore?* Ecce pectus Monachi frigidi, vocationis oblivione. Sæculum eſt locus, quò frigiditas animarum videtur, quippe locus tenebrarum ubi rigor. Monaſterium è contrà ubi flagrat cor ignitum, quippe altare holocauſtorum. In ſæculo pro Monaſterio ardet pectus, & in igne Monaſterij prævalet frigus? Ibi igneſcit & hìc alget! Incredibile prorsùm, ut tam brevi temporis curriculo tantum ſit eiuſdem in eodem diſcrimen, & anima tam diſſonam

Fons Debris.

Solin.

Sæcularis voto Monachi, Monachus ſæculi.

ſibi meditetur varietatem. Quis non miretur cor, operationum fontem, quod algeat calore, & ſcintillet frigore? Quid hoc? Dicit Dominus. *Si reverteris, ad me convertere.* Quis converſione non convertitur? Qui in Monaſterio tantùm corpore conſtituitur: qui fictè accedit, qui idola ſæculi ſecum adducit: commendaturque in converſione converſio, ne ficta ſit ad Religionem vocatio: igitur converſi non converſi relinquunt in ſæculo corda, & portant in pravo corde idolorum ſimulachra. Non convertitur, à quo brevì amor diſſolvitur ſpecie amoris; quia in converſione duntaxàt religionis ſpecies: optaturque converſio in abdicatione ſæculi; quoniam averſio plana vel in ipſa converſione. Patet, cùm cor in ſæculo ſit, & homo permaneät, ubi cor eſt: non enim in converſione convertuntur corde toto, quando cor jacet in ſæculo. Unde Nazianz. *Carm.* 2. n. 20.

Ierem. 4. 1.

Illius converſio ſine converſione.

Non totam verè poterit comprehendere formam:
Sic Chriſto & mundo quiſquis partitur amorem.
Huius amor planè levis eſt & frigidus at qui
Totam animi flammam penitùs defixit in uno,
Ille proculdubiò conſtans & certus amator.

Greg. Naz.

11 Ulteriùs. Non dicit Dominus: *Si converteris, convertere*; ſed *Convertere, ſi reverteris.* Qui revertitur, deviavit utique; cur igitur converſio commendatur in reverſione, cùm ſine converſione non poſsit eſſe reverſio? Indicat, quàm invitè convertatur anima, quæ ſemel pravè declinavit à via. *Impoſsibile* (ait Paulus) *eos, qui ſemel illuminati ſunt, & prolapſi: rursùs renovari in pœnitentiam.* Qui convertitur, tranſit è frigore ſæculi ad ignem gratiæ: qui revertitur ſupponit in converſione poſt ignem frigiditatem; & animæ obcæcationem; qua eiſdem radijs lumen obducitur, dum alius illuminatur. Iſraël vocatus ſine lege fuerat in legem, converſus ex idolis ad religionem: decurſu temporis frigidà flammà eſt relapſus in ſpreta per Religionem idola; ſed cognoſcens ex illis & crimine amaritudinem, cogitavit reverſionem; illique à Domino dicitur, ſi revertitur, quòd non fictè convertatur; quippequàm ſemel elanguidà flammà, in ardenti reverſione converſionis apparentia. Vide dicta *Tom.* 4. T. 1. D. 3. à num. 3. Quare vel Profanus 9. *Metam.* fab. 11.

Hebr. 6. à 4.

Etſi converſio vera, reverſio ficta.

Et qui deſierit, leviter voluiſſe videtur.

Ovid.

Innuit Iſaias, cùm faciliùs fiat converſio in flammam ex frigore, quàm reverſio ad ignem ex tepore. *Utinam* (alloquitur Dominum) *dirumperes cælos & deſcenderes, à facie tua montes deſluerent, aquæ arderent igni!* Converterentur revertentes ita? Nec per miracula. Semel converſi in voluptatum illecebram, nunquàm revertuntur in flammam. Nec præſentià Dei? Saxeum eſt cor. Nec radijs gratiæ? Sunt cæci: vident quæ cogitant, ſed non cogitant quæ vident. Nec crebrà illuminatrice inſpiratione? Etiam ſi diſrumperentur cœli, deſcendente Domino, ut formaretur reverſio, aquà ardore flagrante, ex ſcintillis præſentiæ: etenim ſi in aqua ſignatur frigiditas, & igne charitas; æſtuat ignis charitatis, dum frigiditas cordis eſt focus ignis.

Iſai. 64. 1

Cuncta illi ſine effectu ad commotionem cordis & pœnitudinem.

12 In rem ergo. Non convertuntur revertentes, ex difficultate converſionis. Sunt in ſæculo alij tenaces in crimine ſicut ſaxa montium: alij fluxi frigidi conditione aquarum. Convertuntur: ſed revertentes in clauſtris non convertentur; expreſsà præ relaxatione duritià pectoris mollitie diſſolutionis: igitur fovent revertentes idola, ſemel languente vocationis flammà; dum cordà ſæcularium lachrymis licèt ſaxea, converſione liquefiunt, & aquæ frigidæ cœleſti amore inardeſcunt. Tempore fiet? Nullo modo. Dies & dies. *Dies formabuntur, & nemo in eis.* Ex correctione morum forma dierum: nihilque diebus & diebus formatur, quia nil tot diebus corrigitur. De diebus & hominibus loquitur Regius Pſaltes, reſpectu formationis & reformationis. Dierum fit formatio, ſed ex hominibus nemo: etenim dum plures adduntur in reverſionem dies, ſunt peiores & peiores. Deficit enim elementaris ignis vel contrario, vel foci receſſu. Contrarium igni vocationis Monachorum, eſt ſæculum: focus operatio virtutum: quùm deficiunt in vitam perfectam operationes, ſopitus deficit ita vocationis ignis; ut cùm tempore & tempore par eſſet vehementior ardor in cœlum, ignis primi nec in cinere veſtigium. *Apud Cteſiam legitur* (Subdit Solinus, *cap.* 55.) *gens, quæ in iuventa ſit cana, nigreſcat in ſenectute.* Contra naturam exponitur conditio, quæ minimè videatur in Monaſterio: etenim ſi nigredo crinium ex virtute facultatum; res omninò fatalis, quod nigredo Monachorum ſit ex defectu virtutis.

Potiùs dolet ſæcularis & convertitur, quàm Monachus frigidus.

Pſal. 138.

In illo nec favilla vocationis.

Solin.

13 *Ne proijcias me in tempore ſenectutis: cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me*: Domino virtutum exclamat David. Qui ſervavit in virtute iuvenem, non conſervabit & ſenem? Cur ergo orat ſervatus in flore temporis, cuſtodiri vigilanter in tempore ſenectutis? Ne deviet à profeſſa vocatione, pro tempore deficiente virtute: igitur ſi cana ſenectus ex defectu languentis virtutis; econtrà virtuti ex ſenectute temporis: quandoquidem dum in ſenectute langueſcit virtus nigra, non cana ſenectus. *Senectus eorum qui adoleſcentiam ſuam honeſtis artibus iuſtruxerunt* (ait Hieronym. *Epiſt.* 2.) *ætate ſit doctior, uſu tritior, proceſſu temporis ſapientior.* Candicant crines & mores, defectu corporis atque potentia virtutis: in illaque protegi à Domino poſtulat; ne marceſcente virtute, in profeſsione nigreſcat: igitur pudet candoris venerabilis crinium, ſine conſono ætati candore morum. Candor ex gratia qui debet conſervari totà vità, ut floreat in ſenectute, qui adverſus vitia decertavit ætate; igitur deficiente virtute corporis, corpus convaleſcit ſpiritalis virtutis: hinc anima ſuper nivem dealbatur, quia ſine crimine in ſuperiora progreditur, & mirè fulget: aliter ſordet: ſiquidem ſignum eſt defeciſſe virtutem, dum morum candor convertitur in nigredinem. *Uſque in ſenectam & ſenium* (infit) *ne derelinquas me.* Uſque in ſenectam & ultrà, quò pervenire debet vita perfecta: ut conſtet ex candore, quænam profectio in profeſſa virtute: etenim ſi ex gratia candor, & ex perfectione virtutis ſplendor; magnum profectò prodigium, quod gratiæ albedo perſiſteret uſque in ſenectam & ſenium. Continuat ſententias Genebrardus: *A iuventute mea & uſque nunc pronuntiabo mirabilia tua: & uſque in ſenectam & ſenium.* Quæ enim mirabilia? Collata gratia & ſemper cuſtodita: ſiquidem mirabile, quòd uſque in ſenium ſtaret in vocationis candore. Nonne deliquit? Miſerrimè corruit: virtus dereliquit, & lumen oculorum etiam defecit. Quomodò enim candoris lumen à iuventute ſervatum uſque in ſenectam & ſenium? Elanguit flamma, ſed excitata pervenit in æthera. Converſus eſt à delicto, & viſa in reverſione ex toto corde converſio. Faciliùs fervor vocationis conſervatur, quàm reſtituitur: raṙò fit in corde vera converſio, quod ſemel receſsit à propoſito: mirabileque in gratia pœnitudinis ſignatur, dum cor contritum Davidis in reverſione convertitur; quoniam in priſtinam flammam rurſùm revocari corda, univerſa profectò ſunt numinis mirabilia.

Pſal. 70. 9.

Hieron.

Non cana, ſed nigra ſenectus.

V. 18.

Mirabilis in ſenecta, prima vocationis flamma.

Verſ. 17.

Amplior, quod ſuſcitetur extincta.

14 Cuidam admonenti Diogenem Cynicum, ut iam ſenex quieſceret à laboribus: *Quid* (inquit) *ſi in ſtadio currerem, utrùm oporteret iam metæ vicinum, curſum remitere, an magis intendere?* Magis intendendum vocationi, quò minus ſupereſt vitæ. Vid. Eraſm. Roterodam. lib. 3. *Apophtheg.* n. 31. Miſerum profectò cum iuventutis ſarcinis currere, & denudatum languere. In curſu vitæ perfectæ ius eſt permanere propoſitum, uſque in ſenectam & ſenium: igitur frontis ſuffuſio, quod iuvenes candore virtutis floreant, & qui floruere, in ſenectute nigreſcant. O Monachi! Vigilate. O Monachi! *Gratia* (ait Plutarch. de *Tractand. Republic.*) *ex candido animo profecta, quæ ſuffragatur factis, cum hiſque certans commendatio iuſtæ ductris benevolentiæ, quaſi lumen & ſplendorem virtutis gaudio conciliat. Neque eſt permittendum* (intendite) *ut coronæ athleticæ modó marceſcat in ſenio gloria: verùm connitendum, ut novitio quo ſemper & recenti cumulo, veterum gratiam excitemus, melioremque reddamus & perennem.* Siccine Spiritus ſuperiores in via non revertebantur, cùm ambularent; ſed ibant euntes. Quippini nos primitias ſpiritus habentes? O Monachi! O Benedictini! Attendite ad petram, de qua exciſi eſtis. *Id agit* (Benedictus, dicam ex Seneca *Epiſt.* 102.) *ut etiam poſt mortem utilis eſſe poſsit. Quanvis enim ipſe ereptus ſit oculis; tamen*, ut ait Virgil. 4. *Æneid.* v. 3.

Eraſ. Rot.

Motùs in fine velocior.

Plutarch.

Cum fervore novitio.

Multa viri virtus animo; multuſque recuſat
Gentis honos.

Virgil.

Cogita, quantum nobis exempla bona proſint: ſcies magnorum virorum non minus præſentia, eſſe utilem memoriam. Sic enim ſuos alloquitur in *Regul. Sanct.* Prolog. *Currite, dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant.* Chriſtus *Ambulate*, dicit: Ioan. 12. 35. In curſu vitæ Monachi non greſſus, ſi non eſt curſus; quin in ſenectute tardior, quippequàm ad perfectionem motus in fine velocior. In metalis ſtatuæ Nabuchi, figurati Monachi. Diximus *Tautolog.* 3. D. 3. n. 13. Caput erat aureum; pedes lutei, ſtatuæ vaſtiſsimæ fundamentum. In deſcenſu & aſcenſu per metalla imaginis; perfectio aut imperfectio Monachorum patet oculis: igitur in degeneri deſcenſu ætatis excuſſatione, quæ pretioſa nullius pretij; dum alij in tempore ſenectutis, quò magis aſcendebant, prætioſiores. Ergo mei audite, florete. Animæ candorem iuſtitiamque induant:

Senec.

S. Bened.

Daniel 2. 31.

Æſtimabiliore pretio.

Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.

Ovid in Ibim. v. 102

*** *** ***

DIDASC. II.

Gregorius in magnis magnus, & in minoribus.

In cunctis admirabilis

1 OBijcitur, quem ut magnum coluit ipſa virtus; igitur illo nihil melius, nec maius, nec doctius. Admirabilia ſunt quæ fecit, decrevit, inſtituit, primus qui Princeps ſervus ſervorum.

Horat.

Nec viget quicquam ſimile ac ſecundum.

Sapiens (ait Senec. de *Conſtant. Sapient.* cap. 8.) *vicinus proximuſque Dijs conſiſtit, ſimilis Deo; ad illa nitens pergenſque excelſa, ordinata, intrepida, ſecura, benigna, bono publico natus, & ſibi, & alijs ſalutaris.*

Senec.

Imago Sapientiæ.

Nomen ſcriptum in cœlis, replens ſplendore ac magnitudine mundum, qui iure magnus vocatur etiam in regno cœlorum. Cum lampade picta Sapientia, cuius ſplendor illuminabat cuncta, atque commendabant inſtrumenta: igitur in rectitudinem operationum eminentium, circinum geſtabat, regulam & perpendiculum. Lemma verò, ut ſignat Achill. Bocchius, *Symbol.* 62.

Ach. Bocch.

Artibus hæc affert lumen divina facultas.

Speculum elucet rectitudinis Gregorij, qui dotibus ſingularibus lux conſtitutus eſt mundi: igitur ut eſſet melior, perpendiculum habuit ad humilitatem: ut eſſet maior, regulam ad exaltationem: ut eſſet doctior, circinum in virtutem. Mercurius olim pingebatur cum candelabro. Ibid. *Symbol.* 64. Lux ſapientiæ ſine miniſterio, quaſi ſub modio: ſapienſque præbet meritis inſtrumentum, ut collocetur ſupra candelabrum.

Speculum Gregorij.

2 Supra candelabrum, ut luceat, elevatur Gregorius, Eccleſiæ decus; deſignanturque dotes, ut luceat omnibus. Candelabrum Tabernaculi, futurorum umbræ, ornabatur ſcyphis, ſphærulis & lilijs. *Exod.* 25. à 31. *Hoc opus calamorum*: v. 33. ideſt, lucernarum. Aptè lucernæ ſitus dicitur calamus; ut conſtet quid mundo attulit Gregorius: quandoquidem eius calamus ante & poſt aſcenſum in cacumen dignitatis, effulſit in lumen orbis. Lilia, ſphærulæ & ſcyphi. Sphærulæ ſignant contemptum terrenorum, quippe in terra duntaxat puncto conſiſtunt. Scyphi ſitim in Deum & res cœleſtes; quoniam poſt potum creſcit altera ſitis. Lilia candorem morum in improborum iugum. Vide hic Alapid. Cuncta illuſtrandà, ceu vitæ Gregorij emblema. Quærit cœleſtis negotiator bonas margaritas, & inventà unà pretioſa, inventionis fit celebritas. Unam & pretioſam dicit; quaſi vel cum pretio margaritæ, huius pretio non pretioſæ. Unde pretium? *Concha* (ait Plin. *lib.* 9. 35. quem ſequitur Franciſc. Rueus, 2. de *Gem.* cap. 13.) *cùm manum vidit, comprimit ſeſe, operitque opes ſuas, gnara propter illas peti.* Propter pretium Eccleſia petit Gregorium, ex eius elevatione boni publici momentum. Uti margarita fugit manum: ſeſe in latibulo comprimit: tuncque pretioſitas eminet; dum magis latet; quoniam renuit in honorem, videri pretioſitatem. Fugit, dum cor hominis exaltationem ambit: paterque in ſeceſſum fuga ex intimo corde; ſi neceſſarium in capturam ire. Quæritur ut capiatur, atque capto, pretioſitas eminenter demonſtretur: tuncque margarita pretioſa clareſcit fugà: quippe pretij ſupereminet ac meritorum cacumen, ex honore votorum fugere honorem. Dum fit ſolicitè fugientis inquiſitio, ſupponitur ad dignitatem electio. Hæc votorum claritas: verùm amplior in Gregorio quaſi in margarita pretioſitas; ſi in honorem non eligitur, ſed ſi rapitur. Margarita eſt, & unica eſt, dum fugit, quò merita tendunt; vt abſcondantur: equidem cum honor invitat, & fugit electus; profectò in dotibus unicus & peregrinus.

Eius calamus orbis ſplendor.

Matth. 13. 46.

Plin.

Cur margarita pretioſa & unica?

3 Aſcendit Aäron in montem ornatus ſummi pontificatus infulis; ut filius eius ibidem auctoraretur, illis à patre depoſitis. *Cùmque nudaveris patrem veſte ſua* (dicitur Moyſi) *indues eà Eleazarum filium eius: & aſcenderunt in monte Hor coram omni multitudine.* Cur igitur aſcenſus dicitur de patre, qui aſcendit mori? Propriè aſcenſus eſt filij, in ſummum pontificatum aſſumendi. Aſcendat; quippe aſcendit: verùm Aäron, quomodò aſcendit, ſi dignitate cadit? Quia cadit, aſcendit. Pervenit in faſtigium, quia aſcendit ſuper occaſum. Secum attulit pontificatus inſignia, in quæ evexerunt preclariſsima merita: & vel dum moritur, dicitur quòd aſcendit, quippe ibi ſummum ultrò pontificatum depoſuit. Quid melius? Unde in ædificium perpendiculum dignius? Ipſa ſui præ humilitate ultra merita cognitio, dum deponebat, collocavit in ſolio. Aäron deponitur, ac in loculo aptatur. Gregorius in loculo abſconditur, ne elevetur. Aäron ut inſignia deponat, verùm Gregorius, ne induat; priùs eligens etiam

Num. 20. 26. 27.

Aſcendit, aſcenſum fugiens.

vivus ſepulturam; quàm infulis dignitatis aſcendere in eminentiam. Humilitas non errans, quandoque fallitur; igitur cum fuga honoris, aſcenditur. *Fugit in montem ipſe ſolus*, dicitur de Chriſto, qui

Ioann. 6. Oth. Væn. *Embl.* Amor. 98.

Magni contemptor honoris.

Non admiſſa corona, non alibi niſi in montem capta fuga? Qui in montem fugit; quò magis fugit, magis ac magis aſcendit: de Chriſtoque honorem fugiente (& fugere demonſtrante) dicitur fugere in montem; ſiquidem aſcendit ſuper, qui relinquit dignitatem. *Fugit in montem ſolus.* Ubi dignitas electum non comitatur, nemo ſequitur. Fuga ſola eſt, cuius momentum cognovit ſolus Ieſus: igitur aſtantes latuit brevior acquiſitio culminis, velociore fugà honoris. Qui fugit, eſtò dignus, ſe indignum notat; ſed in ſplendorem munus cognitionem acceptat: etenim ampliſsima dignitas in honore, ex cognita indignitate.

Dignus oſtenditur, quia ad illum rapitur.

4 Miraculum quærebat Centurio de ſervi ægritudine afflictus, & mœſtus; quippe miraculum neceſſarium, ut erigatur in pedes immobilis paralyticus. Acceſſerunt ſupplices pro gratia Iudæorum Seniores; dixeruntque Chriſto: *Dignus eſt, ut hoc illi præſtes.* Eunti Domino humiliter occurrit Centurio, dicens: *Domine, noli vexari: Non enim ſum dignus.* Longè profectò à cogitatione recipientis, conceptus congregationis: quomodò ſe indignum iudicat, quem uti digniſsimum concio Seniorum commendat? Ut ſe digniſsimum ſignet, dum indignitatem profert: equidem cùm emineant merita nobiliora, ubi à dignando non cognoſcuntur ut merita; nullum meritum maius in meritorum mercedem, quàm ſuam ad pueri erectionem cognoſcere indignitatem. Vexantur in collationem muneris, qui inſtant præcognitis meritis; & etiam vexant, cùm eius ſint magna, qui nullum in ſe cognoſcit; & haccine cognitione merita oſtendit: igitur claret iudicio ſui, eminentiore merito; quem propter merita in munus approbabat congregatio. Si melior, qui dignior; dignior profectò qui renuit, quàm qui ſuſcipit.

Luc. 7. 4.

Verſ. 6.

Et ut indignus ſibi duntaxat videtur.

5 Moyſes à Domino eligitur, ut uti Princeps in Ægyptum mittatur. Iam enim habebat virgam poteſtatis inſigne, expreſſà Dei voluntate; ſed ſe iudicat indignum in præclarum miniſterium. Tunc Deus illi dicit: *Proijce eam* (virgam) *in terra.* Proiecit ſceptrum. Quid inde? Totum verſum in colubrum.

Exod. 4. 3.

Virgam fortè manu geſtabat legifer heros,
Qui baculo nitens greſſum dum dextra regebat,
Excutit hanc valido proiectam cominùs ictu,
Tum, mirum dictu, commotum ſerpere lignum:
Mox anguem formata refert, conterritus hæſit.

Alc. Avit.

Canit Alcim. Avitus *lib.* 5. à v. 56. Si ſerpens prudentiæ ſignum; magnum in Moyſe proijcere baculum: igitur ſumma prudentiæ, honorem qui ad manum, ut colubrum averſari. Munus principandi vel proiectum allicit, & ſuaviter impellendo compellit. Periculum eſt vel in ipſa proiectione, ni nudo abijciatur pectore; quoniam quæ ſumma ſtultitia, apparet ſumma prudentia. Unde cùm ſe indignum iudicaret, ſeſe digniorem oſtendit; quoniam & proiecta virga muneris, & ita, ut fugeret etiam Moyſes. Ulteriùs. Virgam proijcere iubetur, & illicò proijcit: iterum apprehendere, & apprehendit; ut eluceat prudentia regiminis & rectoris, ad voluntatem dirigentis Numinis: equidem tunc dignè à rectore fit; ſi dignitas & ſumitur & deponitur duntaxàt ad nutum Dei. Prætereà. *Virgam proijce: Extende manum & apprehende. Virgam ſume.* Quid hoc? Signare dignum; qui fugiens, ſe cenſet ad dignitatem ineptum: etenim nullus dignior regimen ſumere valet, quàm qui reliquit.

Magnum averſari ſceptrum.

Unde conſtet dignitas electi?

V. 17.

6 Adhuc inſtat, dicens Domino: *Mitte quem miſſurus es.* Quid Dominus? *Vade.* V. 19. Magis inſtat Numen in creditum regimen, quàm electus Moyſes in excuſationem. Hic ſeſe reprobat, ut mittatur in munus, qui mittendus, ideſt dignus: Deus approbat, ut conſtet dignus; qui dignitatis profugus, & dum alium mitti cogitat, Deus ſtatim dixit, *Vade*; quia ille dignè mittendus, qui renuebat illò mitti. *Mitte quem miſſurus es.* Quid? ſtatim illum mittit. Si mittendus dignus ille profectò mittendus. *Sume virgam*, quàm fugis, tanquàm à facie ſerpentis. Quorsùm huiuſmodi forma? Illà patraturus ſigna: igitur magna in munere faciet; qui virgam renuit, ſi virgam deſpectam ſumpſerit. *Sume virgam, in qua facturus es ſigna, & vade.* Portenta à Moyſe facienda, aſtruuntur in ſtuporem. At unde futurorum prodigiorum ſpecimen? Ex factorum evidentia, promittuntur futura: igitur in ſignis quid inſigne non faciet, qui etiam in ſignis inſignis? Quid in munere non faciet, mirèque perficiet; ubi maius inter prodigia prodigium, fugere ſceptrum, ut colubrum? De Alexandro Severo, ſeu Mammææ, dicit Lampridius: *Præfectum Prætorij fecit; qui ne fieret, etiam fugerat, di-*

V. 13.

Electionem reluctat.

Lamprid.

cens : Invitos ; non ambientes in Rempublicam collocandos. Hinc Gregorij patet dignitas, & quàm dignè collata à Numine auctoritas : igitur cum nullus dignior dotibus in miniſterium ; præ cunctis, ut dignior eſſet, ſe cogitavit indignum. Regere renuit, & virgam orbis directionis proijcit ; quo in dignitatem mittitur, dum à ſe ipſo uti inferior calcatur : apparente dignitate, ex propria in honorem proiectione ; quandoquidem dum voluit oſtendi inferior, præ cunctis eminuit dignior. Solicitabat, alium mitti, qui digniùs mitteretur : & ille à Domino mittitur, ut ſublimior comprobetur : etenim nemo dignior munere ſublimiore, quàm qui in munus proiectum proiectus renuebat mitti. Invitus aſſumitur, ut prodigia oſtentet in dignitate quam fugit : quandoquidem mirabilia faciet cum regiminis virga, qui regimen fugiens perfecit mirabiliora. Prophetæ nomen ſignat hominem mirabilem, uti vidimus in *Liter.* n. 16. Unde dicitur : *Prophetæ prophetabant*, ſignantes & nobile miniſterium, & continuationem etiam miraculorum. Eluxit in Gregorio, ſine munere ac cum munere huiuſmodi magnitudo, dum claruit prodigium multis, & ſpectaculum orbis : igitur aſſumptus in dignitatem mirabiliora patravit, quia in deſpectu dignitatis ſe mirabilem oſtendit. Commendabilis morum integritas, ubi deſpicitur dignitas : qua non admiſsà & admiſsà Gregorij reſplenduit thronus ; quoniam in eius regimen vi ſine impulſu compulſus.

Et electio [...]*icat.*

3. Reg. 22. 10.

7 Humilis corde Eſther renuit ingredi in palatium Aſſueri, moribus atque legibus profani : ſed ſuperiore inſtinctu, quia futura per quam populi ſalus, in coniugium Aſſueri præbuit aſſenſus. Tunc Mardocheus inquit : *A Deo facta ſunt iſta. Parvus fons crevit in fluvium, & in lucem Solemque converſus eſt. Eſther eſt, quam Rex voluit eſſe Reginam.* Articulus refertur ibid. *Erat oculis gratioſa & amabilis : : . & adamavit eam Rex pluſquàm omnes mulieres, habuitque gratiam coram eo, & poſuit diadema regni in capite eius, fecitque eam regnare.* Aſpaſiam vocant Ethnici, de quo Ælian. *Var. hiſtor.* lib. 12. cap. 1. Quantus honor Reginæ apud Perſas, dicit Athenæus *lib.* 13. *n.* 70. Uſque in adorationem procedit cultus, ubi ſuper alias obtinetur thronus. Unde Eſtheri tantus honor, ac dignitatis ſplendor, ut nactâ Regis magnoperè gratiâ in eius capite etiam fulgeret diadema ? Unde ex fonte flumen grande, ex flumine lux, ac è luce ſplendidiſsimus Sol ? Cuncta à Domino facta ſunt : at relucet ex contextu, unde Eſtheri tanta magnitudo. Ex Regis animo? Utique, ſed Eſtheris maximè dignitatis deſpectione. *Eſther Rex voluit eſſe Reginam.* Quid illa ? Nihil per ſe : facta igitur lux & Sol ; haud quia uti fœmina ambivit, ſed quia Rex voluit. Voluit Rex, ſed illa renuit. Ex fuga apparuit volenti acceptior, & plauſu tantæ dignitatis dignior : equidem cùm meritorum adinſtar fluminis, oſtenderet plenitudinem, in munus tantum ſe oſtentabat parvum fontem. Fulgebat inter nobiliores fœminas inclytas, quas expectabat maieſtas ; ſed illa ſuper omnes eminuit, & Rex eminere voluit, haud aliò niſi quia ſibi videbatur exigua, debilis lux ; cùm fulgeret ad honorem ſpectatiſsimus Sol. Vincebat gratia, naturæ, & gratiæ dotibus, cunctis amabilis ; Rexque voluit eſſe honorem honoris, ſimulque propter prudentiæ formam, voluit eſſe reginam. Siccine in Eſtheris capite diadema regni, Rexque *fecit eam regnare.* Fecit? Sanè : ſignum meritorum inſigne : igitur indignam elevationis ſe iudicans (etſi dotium præſtaret ſublimior celſitas) haudquaquàm propriâ cogitatione regnaret, ni Rex in ſupremam dignitatem compuliſſet. Illa elevationem fugiendo detrectat, Rex verò vehementiùs inſtat. Quid in thronum videt meriti? Thronum nolle : fecitque enixè regnare ; quoniam optimè in honorem eligitur, qui ad dignitatem compellitur.

Eſth. 10. à 4.

Cap. 2. à 15.

Eò quòd honorẽ renuit, honore dignior apparuit.

8 En geſtorum Gregorij ſpeculum clarum, & in Saule quoque venerandum ſpeculum. Hic erat *electus & bonus.* Si præſtat bonitate, dignus profectò electione. Ubi reſpublica languet, in occaſum vergit, & occurrit homo legibus prorsùm addictus ; hic in regimina bonus. *Non erat vir melior illo : ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populum.* Unde igitur dotium fulgor, ut cunctis præſtaret melior, ſtaturâ & morum formâ, ex queis conſtructa eminentia ? Electus iam erat à Deo per Samuelem in regiam dignitatem, & unctus ; ſed quæſitus in exaltationem, *non eſt inventus.* Fugit, & tunc eminentiam meritorum, ſuper eminentes oſtendit : igitur aſtruit inſignem pectoris probitatem, eſtò electum à Domino fugere honorem. Dum ſtuduit latere, huiuſmodi ſtudium, fuit meritorum theatrum, quò ſummè deſpiciens ſe, cœli demonſtrabat lux : equidem qui è cœlo electus, à cœlo etiam demonſtrandus ; cùm non ſolùm dignitatem eminentiorem fugeret, ſed ita fugeret, ut inveniri non poſſet. Intendite. Quæritur, non invenitur, & à cœlo demonſtratur : *Ecce abſconditus eſt domi.* Ambitio ut arrogans honori obviat : dignus deviat, ac iter eius de-

1. Reg. 9. 2.

Cap. 10. 21. *Sublimior.*

Verſ. 22.

declinat ; ſed cœlum impensè uti digniorem demonſtrat : igitur *non erat vir melior illo* ; qui abſconditus domi, monſtrabatur è cœlo. Hinc Samuelis iudicium excitans populi plauſum. *Certè videtis quem elegit Dominus ; quoniam non ſit ſimilis illi in omni populo.* Unde incomparabilis eminentia ? Ex dignitatis fuga ? Quia domi abſconditus ? Quia quæſitus, non inventus ? Quia è cœlo ſignatus, deſignatus & oſtenſus ? Ultrà merita. *Abſconditum domi, tulerunt eum inde.* Hebr. *Rapuerunt.* En cauſa, cur inter cunctos illius ornamenta non ſimilia, & quo dignitas ornanda, quin in cuncto populo vir inveniretur melior illo : igitur tanquàm dignior à cœlo elevandus digniſsimè oſtenditur ; qui abſconditus ac reluctans invitè ad honorem rapitur.

Verſ. 24.

Cui nemo ſimilis.

Verſ. 23.

9 Mos fuit inter Hebræos, priuſquàm Aäron eligeretur in Sacerdotem ſummum ; quod officium huiuſmodi familiarum ſpectaret primogenitum. Unde veſtes quas domi ſervabat Rebecca, dicuntur Sacerdotales, ac ſummi pontificatus inſignia, pretiosè decoratâ, ac valdè bona. Adi Rab. Salom. in *Geneſ.* 27. 15. Pueri Thamar contendebant ab utero egredi ; ut qui prior, munere fungeretur ſacerdotij. Zaram protulit manum, fratrem repelens, ut egrederetur prior ; quo pulſu frater receſsit, qui futurus maior. Vide latè articulum *Tautol. 2. Didaſc. 4. à n.* 8. Ita inter fratres contentio pro ſacerdotio ſummo ; ſed *egreſſus* è duobus *alter*, & ſignatus à cœlo. Fallitur obſtetrix, dum alium ſignat, igitur cœlum, qui abſconditus in honorem deſtinaverat. Cœlum propendet, ut poſterior egrediatur prior ; ac electionis emineret ſplendor, illo abſtruſo & incognito, eſtò facta à cœlo electio : claretque è cœlo facta, dum oſtenſa mirabilia : quandoquidem in ſummum eſt egreſſus ſacerdotem, qui recluſus ; quippe electus, ſummi pontificatus perfugerat dignitatem.

Geneſ. 38. 29.

Cum iure in ſummũ ſacerdotiũ, etſi aſſumptus electione.

10 Clarent Gregorij Magni, futuri Pontificis ſpecimina, cum candelabri ſplendentis ſphærula ; quia exaltationem cœleſtibus hærens renuit, ac mundum duntaxàt in puncto tangit : illum fugit, dum in illo manet & præſens & remotus, quoniam hìc ſolo corpore conſtitutus. Illum Eccleſia in Pontificem eligit, at ille in ſpecum fugit. Verum quid ? Non poteſt civitas abſcondi ſupra montem poſita.

Orh. Væn. d. Embl. 73.

Diſſimulas fruſtrà. Quis enim celaverit ignem ?
Lumen ab indicio proditur ipſe ſuo.

Oblatum S. Pontificatus honorem declinare vehementer cupiens, diſſimulato habitu ſilvarum ſaltus expetijt, cavernarum latibula requiſivit ; ſed non potuit latere : dum enim ab omnibus in ſilvis & ferarum latibulis quæreretur, indicio columnæ fulgidæ ſuper ſe iugiter à cœlo dependentis, agnoſcitur, capitur, trahitur, & ſummus Pontifex conſecratur : infit Zachar. Lippelao, Surius, Baron ex Ioann. Diacon. *lib.* 1. *cap.* 44. Fruſtrà fatigaris Gregori.

Lippel. *Demonſtratur è cœlo.*

——*Natuſque Dei, licèt ipſe recuſes,*
Pondera cœleſti mente paterna feres.

Ovid. 1. *Faſt.* v. 533.

Occulitur Verbum divinum in humana carne, ac in præſepio, ſed cœlum propendet demonſtrare quod latet. Illicò ſtella oritur, ut Deus abſconditus Gentibus manifeſtetur. *Vidimus ſtellam eius.* Stella ducit inquirentes, perducit adoratores : & ne vagarentur inquiſitione, conſulentes orbis felicitati ; ignea ſplendens columna lucis (quæ erat ut ſublimis deſuper) perſtitit, uſque dum veniens ſtaret ſuprà ubi erat puer. Quod tunc Gentibus fuerit demonſtratus ; dicit Plinius, de quo egimus etiam hìc *Tautolog.* 1. *n.* 58. *Fit* (infit *lib.* 2. *cap.* 25.) *candidus cometes, argenteo crine, ita refulgens, ut vix contueri liceat, ſpecieque humanâ Dei effigiem in ſe oſtendens.* In oſtenſionem Chriſti nati : addit Dalecamp. & Huerta hìc. Dum in habitu alieno Verbum Dei latet ut homo, manifeſtatur igneo comete de cœlo. Quod videtur obſequium, deſignantis eſt commodum ; latente in præſepio, quem pater ſignavit in ſacerdotem ſummum : igitur nec cœlum quibat tolerare, tantam & talem gloriam in ſpecu latere. Indicant lumina, ne iacerent merita.

Matth. 2. 2.

Plin. *Chriſti humilitas exaltatur à cœlo.*

Hoc cœlitùs aſtra.

Sedul. 2. v. 79.

11 Sol plauditur vas admirabile, opus Excelſi, qui videndus in origine ; ut Gregorij conſtet regula motum etiam in exaltatione, & magnitudo ſplendoris in maiore dignitate. *Fecit Deus duo luminaria magna : luminare maius, ut præeſſet diei.* Ubi creatus ? Super terram, ut ſæpè dixi ex Sinaita. Quicquid elevatur, quò magis elevatur, minuitur : diciturque dum præſidet, vas admirabile, opus Excelſi ; quippe magnum luminare luminare maius, dum aſcenſione ſuperius. In dignitatem attollitur, ut orbis illuminetur ; maiore apparente in culmine dignitatis, ubi alij & alij ſemper videntur minores. Magnitudo meditanter ſignatur, cùm in orbis moderamen conſtituitur : *Maius ut præeſſet*, & præſidendo maius : igitur qui magnus Sol in ipſa creatione ſuper faciem telluris ; ingreſſum in præſidentiam, quia maior, non capit orbis.

Geneſ 1. 16.

Qui maior videtur in dignitate, maximus videtur.

Ver-

Vernaculè: *El que era grande , elevado es mayor que todo el mundo.* Ex ſplendore dotium , vel dignitatum conſtat diſcrimen ; ut exiguitatis ac magnitudinis fiat ad oculum examen. Minor electus in regimen , ſi maior dignitas : maior,ubi minor celſitas: maiuſque dicitur luminare Solis in proceritate altiſsimæ dignitatis ; igitur qui magnus (priuſquàm præeſſet)ſplendor, erat ſuperiùs dignitate maior.

12 Cur igitur maior præſidendo apparuit ; & maior præcogitatur, ſi præfuerit? In prima creatione duntaxàt exigua lux,quæ poſteà in honore Sol. Placet hìc D.Thomæ & Catherino. Sol primò fuit corpus lucis, póſt eligendus in præſidem orbis. Sit : verúm quare in luminare maius , & ſummi ſplendoris opus ? Deus lucem producturus, adinſtar cryſtalli condenſavit corpus , in quod lucem incluſit. Vid.hìc Alap. Hinc maior in dignitate qui magnus in creatione , ſuperans magnitudine mundum , & illuſtrans univerſum , dignus aſſumi in præſidem univerſalem ; quippe ne aſcenderet, abſcondit clauſurà lucem. De Caio Graccho , in eo inquit Plutarch. *Cum primus*

Plutarch.

non eſſet , ut primùm inijt magiſtratum, primus apparuit inter collegas. Primus non erat Gregorius , eſtò magnus :at poſtquàm magiſtratum inijt , uti Sol primus ex elevatione apparuit ; quippe ſuper ſplendorem dignitatis ſplenduit. Gigantes aſcenderunt in Tyri turres , nequaquàm viſi gi-

Ezech. 27. 11.

gantes. *Pigmæi erant in turribus tuis.* Nihil mirum : aſcendendo fiunt minores : ac cùm ex dignitate dotium , altitudo menſuretur dignitatum ; qui non primus , pri-

Unde Gregorius maximus ex magno?

mus appparuit inter collegas ; quoniam vel in eminentia altioris,ſummæ dignitatis,ſemper gigas. In elevatione evaneſcit magnitudo , quia deprimit exaltatio. Non procer qui gigas , quia maior celſitas : verúm magnus Gregorius , ut Sol,luminare maius: patuit copia cum magnitudine lucis , vel ab ipſa creatione in moderationem orbis. Lux ex dotibus pendet , ſplendidior futura, ſi modò latet. Plura ingruebant in Gregorij exaltationem , ut orbis adiuſtar Solis videret præſidem : aſcendit : Deuſque è terra in ſuperiora elevavit ; eò quod , univerſis ne uti primus præſideret , intra arctiſsimum ſpecum atque ferarum latibulum, claudere intendit , qui Sol , totam lucem meritorum. Hinc tiara ; ut occupavit ſellam,

Iuvenc. 1. v. 261.

Exortum terris venerabile numen adorant.

Ita collocatur in throno,ut in magno excella uti eximia magnitudo , dum approbatur è cœlo , emittente lucem ſuam & veritatem ſuam ; ut notaret excellentiam: etenim ſi ex luce claritas, Gregorij Magni claritatis elucebat veritas. Mathias in Apoſtolicum munus electus , quia è cœlo radio lucis demonſtratus , ac columbà miſſa cœlitùs; ut aſtruunt Antonin. 1. *p.tit.6.* cap.2.& Carthuſian. in *Acta Apoſt.* 1. 26. Per mirum portentum , Gregorij præ ſe fertur ſimulacrum. Omnes qui viderint eum,cognoſcent illum.

Mathia unde cæleſtis electio.

13 En templi candelabrum,cuius exhibebimus ſcyphum : ſi per ſcyphum ſitis deſignatur cœleſtium , dicet officium. Vidit venales quoſdam iuvenes Anglos , vultu pulcherrimos : at cúm ſciret paganos , exclamavit : *Proh dolor ! Quàm ſplendidas facies princeps tenebrarum poſſidet ! Tamen de Dei ira ſunt eruendi , & ad Chriſti gratiam convocandi.* Ioann.Diacon. d. *cap.*21. & Beda , 2.*Hiſtor.Angl.*cap.1.Sitit Chriſtus orbis illuminationem , quia defectu fidei princeps tenebrarum exercebat tyrannidem : at cúm per ſe ex præcepto Patris illuminare non poſſet , per diſcipulos obtinuit. Charadrium , ſeu Icterum (Hiſpanicè : *Oropendola*) iubet Dominus altari non accedere,ſed longiùs amandari.Quare Charadrij conditio reprobatur ita in homine,ut altari nequeat decentèr accedere ? Vide dicta , *Tom.* 1. *T.*5. *D.*13.*à n.*3. *Charadrius* (ait Epiphan. in *Phyſiolog.* cap.23.) *ſiquis morbo laboret , ſitque hominis ægritudo lethalis ; proſpectum ſuum ab illo avertit.*Siccine nequaquàm accedat homo ad ſacerdotij munus ; atque cœlitùs vocatus elevetur Gregorius : equidem Anglos videns Satanæ deditos, tenebrarum cæcitate involutos, lethaliter ſaucios ; ut iugum excuterent , ut lumen viderent , ut vulnera curari poſſent, ac lethalem expellere animarum ægritudinem; nequaquàm avertit faciem. Datus eſt in lucem Gentium, quarum ſitiebat converſionem , ſed detentus per Pontificem. Sitit, & ſitit , vulneratos atque ligatos aſpexit;nactus per diſcipulos , quod per ſe non potuit. Haud faciem averſus reliquit in ipſis vulneribus vulneratos , neque vinculis adſtrictos : ſed cúm eſſet Pontifex , aſpexit & diſſolvit Gentes.

Ioann.Diacon.

Levit. 11. 19.

Conditio Charadrij.

Epiphan.

Charitas & zelus Gregorij.

14 Claves Eccleſiæ Chriſti ſummi Sacedotis Vicario , tradendæ Petro. Deliquit , ex quo vulnere lethaliter percuſſus, à Satana expetitus;& àChriſto inſtruitur,quomodò futurus vicarius. Vulnus accepit per lethale peccatum ; ſed *converſus Dominus reſpexit Petrum.* Ergo quorsúm?Quia non moriturus,eſtò lethaliter ſaucius:igitur Do-

Luc. 22. 61.

minus

minus converſo vultu , faciem ſuam avertit à peccato. Hinc David clamat: *Ne avertas faciem tuam à me* : quandoquidem ſi à peccato vulnus , quo ad mortem ſaucius; in mortem profectò erit morbus lethalis , ni præ pietate reſpexeris. Ne avertas faciem, ut avertas crimen. Ne avertatur humilis factus confuſus , quantunvis lethalis morbus. Sit ergo in ſignum ſalutis : at quorſum dicit : *Averte faciem tuam à peccatis meis?* Quomodò *Ne avertas* , & *Averte* ? Ut medicina prorsùm conſtet ex vulnere. In vultus converſione profectò pharmacum vulneris : ni facies , morbus lethalis : petitque aſpectum in ſanitatem vulnerum ; quoniam morbo lethali æger in mortem cadet , modò faciem de peccatis averterit. Converſio eſt ſignum medicaminis vulneris : averſio poſt converſionem,eſt inſigne ſanitatis:oratque Domini faciem , & eius ſimiliter averſionem ; quippequàm modò à vulnere faciem averterit , ſignum quòd reſpiciendo vulnus , vulnus ſanavit. Neceſſarium planè quòd à medicato ſaucio faciem avertat;cùm ſalute collatà , iam non habeat, quod reſpiciat. Ergo in rem. Petro ſaucio, in eum Domini vultus denotatur converſio , ut cùm Petrus elevaretur in ſummum Pontificem, à vulneratis non averteret faciem , nec ſequeretur Charadij in munere conditionem : igitur ille lethali vulnere uſque in mortem periret ; ſi ab illo ſaucio faciem Dominus averterit. Converſus Dominus reſpexit Petrum ſaucium , lethaliter ægrotantem , ut paſtor factus ſimiliter reſpiceret gregem : igitur non aptus ſacerdotio , & indignus ſummo,qui adinſtar Charadrij videt vulnera in mortem , & medicinæ potens avertit faciem. Hæccine longè ab altari. Sic Pontifex caret ſiti. In Chriſto ſitis patet exemplum , ut ita Pontifex factus futurorum bonorum , docens , ut canit Sedulius d. lib. 5. v. 421.

Pſal. 26. 9.

Pſalm. 50. 11.

Deus reſpicit vulneratos , ut non reſpiciat.

Forma reginimis Eccleſiaſtici Pontificis.

Sedul.

Et mundum vacuare malis , Genteſque vocari
Finibus è cunctis , latus qua tenditur orbis.

15 Floreat ergo in candelabro lilium, quia nulli florum celſitas maior. Hinc circinus reſpondet ob virtutem , in cuius circulo cunctam continebat perfectionem. Iccircò circulus perfectionis nota,quia non plus ultrà:quandoquidem ſi plus caderet in circulo, iam non perfectio.In candelabro lilium ſculpitur , dum Gregorius in regimen elevatur. Lilium olim imprimebatur fugitivis ſervis: ſignum fuit etiam ſummæ integritatis : liliumque in Gregorij exaltatione præfertur inſigne ; quia quod magis urebat hoſtilem animum , vel inter impoſturas fuit integer candor morum. Fuit Gregorius *ſicut lilium inter ſpinas.* Verùm unde proprietas ? An quia ob eximiam pulchritudinem , augent indecora decorem? Spinis lilium defenditur , non offenditur. Non præſtabilior inter flores ſpecies ? Quare igitur commendabile magis cum ſpinis ? Quippe pulcherrima ſpecies. In Gregorium ſurrexerunt æmuli arrogantiſsima audacia , ex qua illi digna & indigna : ſed erat in illos non tantùm lilium , imò ſpinis acutiſsimis vallatum : igitur cùm illorum urgeret malignitas,pro ſpinis in illos militabat integritas. *Caret perturbatione vir erectus , moderator ſui , altæ quietis & placidæ* (ait Senec. d. *cap.* 9.) *Inde lætus , inde continuo gaudio elatus. Adeo ad offenſiones rerum hominumque non contrabitur , ut ipſa illa iniuria uſui ſit , per quam experimentum ſui capit , & virtutem tentat.* Nihil toleravit illicitum , quo pungebantur errantes : conferturque lilio ſed cum ſpinis ; quoniam ſi ſpina pungit , & candor allicit ; nullus vehementior in punctos ſpinis dolor , quàm Gregorij florentis virtutum candor. Infenſo Imperatore in Gregorium , commotum in ſe vidit totum imperium. Fractuſne animus ? Ferreum undique pectus.

Gregorius floret ut lilium.

Cantic. 2. 1.

Senec.

16 *Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te , locum tuum ne dimiſeris ; quia curatio facit ceſſare peccata maxima.* Vide cuncta. Adeſt Mauritij potentia, atque Gregorij conſtantia.

Eccle. 10. 4.

Iuſtum & tenacem propoſiti virum,
Non civium ardor prava iubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida.

Horat. 3. Carm. 3. v. 1.

Imperator inſiluit , ſed locum ſuum Gregorius haud deſeruit;quippe decreta illius non habebant cum poteſtate rationem , ſed pro ratione inſolentem poteſtatem. Reſtitit,eſtò ille excanduit, & propoſitum obtinuit: equidem locum concedens auctoritati , ſed prius virtuti; non reſtitit, ut reſiſteret, ſed ut peccata reſiſtendo curaret. Reſtitit, ſed prudentiſsimè , ut Mauritius reſiperet ab errore : igitur ita exceſſus in ſpeculò oſtendit; ut minimè carpendo carperet,ſed princeps tantùm deformitatem videret. Aſcendere ſuper cupiebat Mauritius,ſed locum ſuum non dimiſit Gregorius ; aſcendens ſuperius : quandoquidem , ſi ut imperator cupiebat aſcenſum, imperante Gregorio non habet locum.

Eius auctoritas zelus & modus.

17 Veniente Spiritu-Sancto in cœnaculum , *apparuerunt diſpartitæ linguæ tanquàm ignis , ſeditque ſupra ſingulos eorum.* Arator. 1. in *Act.* v.121.

Act. 2. 3.

Irra-

Arator.

Irradiat fulgore locum , quibus igne magiſtro
Imbuit ora calor, dictiſque fluentibus exit.

Si linguæ & ignitæ veniunt de cœlo, improprio ſanè collocantur throno. Linguæ ſitus in ore , non ſuper caput : linguæque ſacræ ignitæ ſuper caput ſingulorum veniunt è cœlo ; quoniam nonnunquàm ſuper lingua cœleſtis, etſi occurrat imperio quod caput orbis. Si linguæ in ora venirent, linguis quæque capita imperarent : & ſuper capita lucidæ linguæ deſcendunt ; ut non aſcendant qui ſuper auctoritate eſſe volunt : igitur linguæ Doctorum de cœlo cœleſtes , eſſe debent in Eccleſia capitibus ſuperiores. Quia caput, non liberatur Mauritius Imperator ab obedientia : ſuper eſt cœleſtis Gregorij lingua. Reſiſtit poteſtatem habenti, dignitatis poteſtate : igitur quandiu Apoſtolica ſedes habuerit fauſta Gregorium ; poteſtas imperatoria nunquàm exaltabit caput. Ad unguem quadrat Epaminondæ præconium. *Manifeſtum* (ait Iuſtin. lib. 6. hiſtoriar.) *patriæ gloriam & natam & extinctam cum eo fuiſſe. Fuit autem incertum , vir melior , an dux eſſet : nam & imperium non ſibi , ſed patriæ quæſivit ; quippe recuſanti omnia imperia ingeſta ſunt : honoreſque ita geſſit ; ut ornamentum non accipere , ſed dare ipſi dignitati videretur. Iam literarum ſtudium , iam philoſophiæ doctrina tanta : ut mirabile videretur , unde tam inſignis militiæ ſcientia homini inter literas nato.*

Eius lingua ignea, cœleſtis.

Iuſtin.

18 Ex illis Gregorius, queis multam gloriam dedit Dominus magnificentiâ ſuâ à ſæculo : *Dominantes in poteſtatibus ſuis, homines magni virtute & prudentiâ ſua præditi.* Poteſtatem habet , & dominabitur, quandiù lingua eius , ut fulgeat ſuper caput conſtituitur. Hinc homo virtute magnus, ac prudentiâ præditus : prudentiâ , ut ratione duceretur in poteſtate ſæcularis poteſtas: virtute , ne auctoritate, Pontificis evaneſceret auctoritas; ſiquidem in obicem habebat cœleſtis lingua & ſplendorem & ignem: dominans in poteſtate ſua ; pertingens ſolium, ne inferioris ſuperius eſſet dominium: quandoquidem in dominatione nulla dominatio poteſtatis , ni linguæ ignitæ poteſtas ſuper poteſtatem capitis Imperatoris. Hinc Pontificis dexteritas tam militis quàm Doctoris in divino iure : Cæſar conſtat ex utroque. Ab illo dignitas auctoramen accipiebat, non illi dignitas dabat , aſſumpto in munera invitè ac collocato in ſolio. Siccine dignè admiratio , unde tam inſignis militiæ ſcientia homini inter literas genito. Imperatori ſtupor , in poteſtate dominantis auctoritas; quippe neſciebat pennæ Gregorij quod gladius eſſet proprietas. Iuſtitia ſuffocans calumniam , atque iugulans invidiam, in Egyptiorum hieragrammate cum calamo picta & enſe. Adi Chartat. in *Fortun.* fol. 310. Simulacrum iuſtitiæ eſt imago Gregorij : calumniam iugulans , atque poteſtatem frenans, penna videtur , cùm eius ſcriptis Mauritius iugulabatur : etenim deſpicientem Gregorij ſcripta quaſi fœtus pennæ, valide & uſque ad iugulum percuſsit in ore gladij. Exercuit Cherub , Eccleſiæ paradiſum cuſtodiens, ſummæ intelligentiæ officium , ſimul habens flammeum gladium : flammeum , ut illuminaret ſcriptis : gladium , poteſtate auctoritatis : igitur qui averſabatur luci , cadebat enſe. In illum cum Principe irruebat imperium : Pontifex portabat in manibus ignem & gladium ; quippequàm ſi ſplendor ab igne, & gladius à ſcriptorum ſplendore (cùm illo ni eſſet doctiùs) ignis rutilavit gladius pugnantem igitur imperatorem , & hæreſes, tanquàm cum gladio iugulavit ſcriptis.

Eccl. 44. 3.

Qualis eius virtus & prudentia?

Imago iuſtitiæ.

Iugulavit hæreſes.

19 In his videmus , quod vidit Zacharias , inſtans in reſtaurationem Eccleſiæ, dirutæ Imperatorum Aſſyriorum tyrannide. *Ecce volumen volans.* Volatu indicatur ſcriptorum acceptio , & ſcriptoris fama; quippe uſque ad cœlum elevantur & celebrantur ſcripta. Septuag. & Græc. *Falcem volantem.* Hebr. *Securim.* Quid volumine ad arma, cum hæccine ſaucient , atque volumina illuminent ? Effectus voluminum Gregorij; quæ comburere ſolicitabant hæretici , ducta à fama per orbem , & ſcripta in Eccleſiæ maximam utilitatem: & quæ volumina ſcripta, dicuntur falcis ac ſecuris arma; quippe libris & libris quos uti Doctor ſcripſit, dogmata hæreticorum falce valida perſecuit. Poſuit illum Deus *quaſi ſagittam electam.* Alij *Calamum.* Ex ſcriptis Gregorij patet quàm commodum : igitur quicquid calamo ſcriptum , in hæreticos mittebatur tanquàm iaculum. Ex Hiſpania eiecit Arianos, ex Gallia Neophitos , Agnoitas (ſeu neſcientes) ab Ægypto eliminavit , & Donatiſtas in Africa armis repreſsit. Armis ? Utique libris: ſiquidem voluminibus exerens pennam , in corda inimicorum cœleſtis Regis vibrabat acrem ſagittam. Sublimium & excellentium colla calcavit, & ita ſecuit; ut paterēt ſcriptis,
Ictibus immodicis validæ percuſſa ſecuris.
Ut ſal audaces præ acrimonia compeſcuit; ut lux præ copia hæreticos excæcavit; ex fonte cum fluvius fit , & exigua luce Sol , quo conſtat (Eccleſia ab illo dignata, ac præclarè merita) nihil Gregorio melius, neque maius, neque doctius,

Zach. 5. 4.

Eius ſcripta Eccleſiæ arma.

Iſai. 49. 2.

Pamphil. Sax.

Virgil. 6. Æneid. v. 667.

—— Medium nam plurima turba
Hunc habet , atque humeris ex ſtantem ſuſpicit altis.
Diſcite felices animæ.

DIDASCALIA III.

Virgo Thereſia volando quievit.

1 NEſcio, an hoc intuitu, cor eius poſt mortem non careät motu : igitur etſi vitâ privetur , vivit amor. Eſt vita ſuper vitam , per amoris flammam: & in morte per amorem vivit cor ; quippe habet motum à ſe.

Vel in morte vivit amor.

Euripid. in *Androm.* v. 774.

Virtus vel in mortuis lucet.
Nunquàm reliquias aufert tempus.

Quod non aufert tempus , immutat modus: igitur in morte & vita ita variat , & eandem operationem transformat ; ut in vita , quæ volando quievit , in morte quieſcendo volet. Eſt ſomnus ſine ſomno, animo vigilante, & etiam mors ſine morte. Thereſia dormit ut quieſcat , & quieſcendo amore vigilat; igitur in morte tantummodò

Cant. 2. 5.

Arat. 1. v. 1023.

Corpore ſomnus erat;

Cùm cor (ut eluceat virtus , & conſtet animus) etiam poſt mortem vigilet , quippequàm dormire neſcit. Hinc mors ſomnus dicitur, non mors ; ut virtutis vitalis coruſcet lux : etenim corpore mortuo dormientis, vita patet motu cordis. De amore dicit Voragine (*ſerm.* 4. in Apoſtol. Simon. & Iuda) tria inſignia , queis claruit maximoperè Thereſia. *Habet* (inquit) *Charitas & zelum & mortem & alas.* Fortis eſt ut mors dilectio , vorax ſicut ignis æmulatio : lampades eius lampades ignis atque flammarum. Sir. *Alæ eius alæ ignis , atque flammarum.* Septuagint. *Volantia iacula: ignitæ ſagittæ.* Hebr. *Seraphim , ſeraphim.* Vid. Maluend. in *Deuter.* 32. 24. Quadrant cuncta : igitur dum volantia in cœlum ignea mittit iacula Seraphica ardens Thereſia; volat in ſublime , vivit flammâ zeli & ſpirat amore. Lucet & ardet cordis incendium: lampades eius lampades ignis atque flammarum : iaculo cœleſti in pectore excitante ſuperiorem ignem ; ut quæ erat humana converteretur in Seraphim. De zelo & morte Thereſiæ , diximus *prior. Tomis* : modò agendum de volatu cordis ; ut tota ſit plena charitatis effigies.

Tria eius inſignia.

Vorag.

Imago Charitatis.

Cant. 8. 6.

Thereſiæ imago.

2 De Virgine-Matre ait Suarius in 3. p. D. *Thom.* q. 28. diſp. 6. art. 1. n. 2. *Ab infantia mota eſt á Spiritu Sancto , ut quod melius & gratius Deo eſſet , id amaret , & quantum in ipſa eſt , perficeret.* Vid. Theóphil. Raynaud. in *Diptych. Marian.* p. 2. punct. 3. Adducitur Regi inſignis virgo poſt eam. Honor ſponſæ erat ex ſponſi honore , qui zelo Thereſiæ creditur, dum cor igneà ſagittà transfigitur : unde *eo conſiliante , maximé arduum votum emiſit, efficiendi ſemper quicquid perfectius eſſe intelligeret.* Antequàm votum ; expendendum eſt , quàm arduum ; non tam in entitate , ac entitatis perfectione , ſuperiore auxilijs communis gratiæ ; quàm in conditione & tempore. *Cogitationes enim mortalium timidæ , & incertæ providentiæ noſtræ: Quis enim hominum poterit ſcire conſilium Dei , aut quis poterit cogitare quid velit?* Unde ut ſit rationabile obſequium , inveſtigandum , *quæ ſit voluntas Dei bona , & beneplacens & perfecta ? Ratio* (ait Bernard. ſerm. 11. in *Cantic.* n. 5. & 6.) *in iudicijs fallitur ; voluntas perturbatione iactatur, memoria oblivione confunditur* : etenim ineſt rationi error, voluntati dolor , memoriæ timor. Quid , & quomodò perficiendum ab anima ; ut poſsit actione dicere: *Fiat voluntas tua ?* Reſpondetur pro Thereſia , *Deo conſiliante* , qui illi dedit horum ſponſæ ſcientiam veram in ambigua ; quippe ſcientia Sanctorum prudentia. Thereſia *ſcit illa omnia & intelligit.* Scit quoad notitiam, intelligit quoad practicam ; ut perficiat per tempus & modum , quid acceptum & magis acceptum : ita ut abſolutè non perfectius, ſit maioris perfectionis, iuxta conditionem temporis. Quia huiuſmodi gnome neceſſaria in regimen ſpiritale ; aſtruenda teſtimonijs Scripturæ.

Suar.

Virgo Maria ſemper perfectiora ſecuta.

Idem Thereſiæ votum.

Sap. 9. 14.

Rom. 12. 2.

Bernard.

Matth. 6. 10

Sap. 9. 11.

Eius executionis difficultas vel impoſſibilitas.

3 Videtur Dominus inter Seraphim, ſenis ornatos in volatum alis ; quoniam nonnunquàm volandum in cacumen perfectionis. Hæc eſt vita religioſa ; Seraphica nempè vita. In throno ergo , Dominum laudantium choro, *ſtabant & volabant.* Specimen inſtituti , atque vita Religioſi , etenim in cœlum volatus fit , in choro dummodò ſtet. *Stabant.* Campenſ. *Quieſcebant & volabant.* Perfectio exprimitur volatu: & ſpiritus demonſtratur perfectio , ubi requies volatus, ſtare in choro. Alia latent. *Quieſcebant & volabant.* Sine exercitio eſt inſtituti exercitium , atque chorus extra chorum: igitur minimè virtutis corrumpit formam, ſi requies per obedientiam. *Stabant & volabant* : igitur obedientiæ virtute , volatus eſt ſic ſtare. Clamavit miſer , neceſsitate preſſus ; ac ex choro Seraphim volavit

Iſai. 6. 2.

Quæ Monachi propriè vita?

Commoda meritoria, ſi ab obedientia.